24 Νοεμβρίου 2022

«Η καταναγκαστική ευφορία και η εκκλησιαστική κοινότητα»: Ο π. Νικόλαος Λουδοβίκος στο «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει…»

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Κοινωνιολογικά (κοινωνική πρόνοια & οικογενειακά θέματα) / Πολυμέσα - Multimedia

Εάν υπάρχει κάτι που να αντιστρατεύεται την κοινότητα, είναι η καταναγκαστική ευφορία. Γιατί η κοινότητα είναι πάντα αποτέλεσμα μιας διαδικασίας κι ενός αγώνα, ενώ η καταναγκαστική ευφορία είναι ένα ναρκισσιστικό όνειρο, μόνο σε επίπεδο σκηνοθεσίας του εαυτού.

Στο «Ενοριακό Αρχονταρίκι» του Ιερού Ναού Ευαγγελιστρίας Πειραιώς και στο πλαίσιο του προγράμματος «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...», την Δευτέρα 21 Νοεμβρίου, ο Πρωτοπρεσβύτερος π. Σπυρίδων Τσιμούρης, Θεολόγος, φιλοξένησε τον Πρωτοπρεσβύτερο π. Νικόλαο Λουδοβίκο, Συγγραφέα, Καθηγητή Δογματικής και Φιλοσοφίας στην Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Αθηνών και το Ορθόδοξο Ινστιτούτο του Cambridge, σε μια συζήτηση με θέμα «Η καταναγκαστική ευφορία και η εκκλησιαστική κοινότητα».
Η εκδήλωση μεταδόθηκε από το κανάλι του «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...» στο YouTube.

Σχετικά με την επιλογή του θέματος, ο π. Νικόλαος επεσήμανε ότι θα πρέπει να έχουμε υπόψη ότι εάν υπάρχει κάτι που να αντιστρατεύεται την κοινότητα, είναι η καταναγκαστική ευφορία.

Γιατί η κοινότητα είναι πάντα αποτέλεσμα μιας διαδικασίας κι ενός αγώνα, ενώ η καταναγκαστική ευφορία είναι ένα ναρκισσιστικό όνειρο, μόνο σε επίπεδο σκηνοθεσίας του εαυτού.

Μία σκηνοθεσία όμως, που αποφεύγει επιμελώς τα κριτήρια της κοινότητας, τα οποία είναι επικίνδυνα. Γιατί αν θέσει κάποιος τον εαυτό του στην κρίση της κοινότητας, μπορεί να πάψει να είναι ευτυχισμένος πλέον, έχοντας καταναλώσει και απορροφήσει την φαντασίωση πολλών για τον εαυτό τους, για να οικοδομήσει

την δική του.

«Σήμερα ζούμε σε μια εποχή από-οντολογικοποίησης του κόσμου κι αυτό που αντικαθιστά την οντολογικοποίηση, είναι η ψυχολογικοποίηση. Σήμερα δεν μας ενδιαφέρει η αλήθεια των όντων, αλλά η προσποριζόμενη ευωχία. Το ερώτημα της αλήθειας, υπονομεύει την ψυχολογική εμπειρία της πληρότητας.»

Ουσιαστικά η αναζήτηση της ευτυχίας και της ευημερίας πάση θυσία, όπως συνεχώς επιτάσσει σήμερα το lifestyle, έχει κρύψει τελείως τη θέα του γεγονότος ότι η ευτυχία ήταν κάποτε επίπονη, γιατί συνδεόταν με την αλήθεια. Αυτού του είδους η ευωχία, η καταναγκαστική ευφορία σκοτώνει την κοινότητα και την αλήθεια.

Η ασκητική, όπως τόνισε ο π. Νικόλαος, είναι μία αλήθεια που είναι χαροποιός για όλους κι εκεί αναπαύεται το Πνεύμα του Θεού και είναι ο άνθρωπος ευτυχισμένος, ενώ εξωτερικά μπορεί να έχει αποτυχίες.

«Τελικά, η ζωή αυτή, έχει ένα αντίκτυπο ξεκάθαρα εσχατολογικό, με την έννοια της βασιλείας του Θεού που έρχεται εδώ, αλλά έχει έναν σταυρό. Δηλαδή μία διαδικασία με την οποία αναλαμβάνω την ευθύνη του κόσμου. Κι αυτή η διαδικασία δεν είναι ποτέ προσφιλής στο ναρκισσισμό μας.»

Αναφορικά με τις συλλογικές ναρκισσιστικές τάσεις και το να αισθάνεται μία κοινότητα χαρούμενη με τον εαυτό της ζώντας μία ψευδαίσθηση, ο π. Νικόλαος σημείωσε πως η φαντασίωση του μεγαλείου περνάει πάντα μέσα από την χρήση του άλλου.

Είναι μία ανταλλαγή σε επίπεδο ναρκισσικό, η οποία εξασφαλίζει μία πιο σταθερή ευωχία από την εντελώς ατομική, αλλά εξίσου ψευδή. Γιατί αφορά μία κεντρομόλο αντίληψη της πραγματικότητας του κόσμου, που δεν εκτίθεται στην κριτική και την αλήθεια άλλων τέτοιων ομάδων.

Η μετάνοια είναι αυτή που κάνει μία εκκλησιαστική κοινότητα να είναι περισσότερο ή λιγότερο υγιής. Αν είναι υγιής, είναι γιατί αποτελεί μία κοινότητα ανθρώπων, οι οποίοι μετέχουν δυνητικά στην τελειότητα και ομορφιά του Θεού. Είναι μία διαδικασία μέσω της οποίας ο άνθρωπος γίνεται όλο και πιο κοντινός σε αυτό που τον έφτιαξε, στο απόλυτο, αλλά με έναν τρόπο ταπεινό.

«Η αγάπη του Θεού είναι ακατανόητη γιατί είναι συγκλονιστικά και απερίγραπτα ταπεινή. Με την μετάνοια αρχίζει ο άνθρωπος να ακουμπάει λίγο από αυτό το θαύμα και γι’ αυτό γίνεται υγιής. Αυτή η κοινότητα αποτελείται από τέτοιους ανθρώπους και επιδιώκει την ανάπτυξη τέτοιων ανθρώπων.»

Οι αυθεντικοί εκκλησιαστικοί άνδρες δεν έχουν ανάγκη την αυτοβεβαίωση και αισθάνονται παράξενα όταν βλέπουν ότι επηρεάζουν πολύ κόσμο.

Εκκλησιαστικές ομάδες πάντα υπήρχαν, συνέχισε ο π. Νικόλαος, και το να συγκεντρώνεται κόσμος γύρω από έναν χαρισματικό εκκλησιαστικό άνθρωπο, δεν είναι νοσηρό. Εκείνο που αρχίζει να γίνεται νοσηρό είναι όταν η εκκλησιολογική αναφορά υποκαθίσταται από την αναφορά στην ομάδα.

Όταν ο σκοπός της ομάδας παύει να είναι η αληθοποίηση του εκκλησιαστικού γεγονότος μέσα από την προσπάθεια, και φτάσει να γίνει αυτή η προσπάθεια το κατεξοχήν εκκλησιαστικό γεγονός, από εκεί και ύστερα αρχίζει η αρρώστια.

«Πρόκειται για μία εκκλησιολογική υποκατάσταση, όπου την αλήθεια της ύπαρξης μου, την αντλώ από την συγκεκριμένη ομάδα. Κι εκεί αρχίζει να εκπροτεσταντίζεται αυτό το πράγμα όλο και περισσότερο και να γίνεται μία οργάνωση ανθρώπων πλέον οι οποίοι δυσκολεύονται να μεταβούν από αυτό που κάνουν, στην καθολική πραγματικότητα της Εκκλησίας και του κόσμου.»

Ο άνθρωπος αισθάνεται κουρασμένος και να θέλει να ακουμπήσει κάπου, και όπως τόνισε ο π. Νικόλαος, είμαστε κουρασμένοι γιατί ξοδεύουμε τεράστια ψυχική ενέργεια στη ναρκισσική μας πλήρωση, την αυτοβεβαίωση.

Όταν κάποιος μπαίνει σε μια εκκλησιαστική κοινότητα πρέπει να δει τον εαυτό του ως πραγματικό, στην ατέλεια του. Και βλέπει και την ατέλεια του άλλου, αλλά με συμπάθεια, γιατί βλέπει πρώτα την δική του ατέλεια, και τον αγαπάει με μία όμορφη στοργή.

«Αυτή η αγάπη έχει πλέον στοιχεία σοφίας, είναι μία αγάπη του Θεού. Έτσι μας αγαπάει ο Θεός, αλλά αγαπάει για άλλους λόγους από αυτούς που νομίζουμε εμείς. Και η μόνη γοητευτική αλήθεια, είναι η αλήθεια του Θεού, ενώ όλες οι άλλες έχουν πόνο μέσα τους, γιατί έχουν το ναρκισσικό ικρίωμα στημένο».

Η αέναη ευφορία κατάγεται από την πάντοτε ολοκληρωτική αντίληψη, ότι η ιστορία είναι το απόλυτο και ότι η αλήθεια είναι εδώ και πουθενά αλλού. Ενώ είναι καταφανές ψεύδος, και το όραμα είναι ο αυτάρκης ανθρωπισμός, που τιμάει τον άνθρωπο αλλά έχει ξεχάσει την πηγή. Και ο άνθρωπος έχει γίνει μία τρομακτική

πηγή, ενός νοήματος που δεν το βρίσκει πουθενά μέσα του.

Το νόημα της εκκλησιαστικής υπακοής, όπως επεσήμανε ο π. Νικόλαος, δεν είναι ότι κάποιος ξέρει κι εγώ δεν ξέρω, αλλά ασκούμενος να βγω από το ιδιοτελές και φίλαυτο θέλημα μου, αρχίζω σταδιακά να θέλω προς όφελος όλων, να διαθέτω τον εαυτό μου στο κοινό αγαθό κι εκεί ευδοκεί ο Θεός.

Ο γεροντισμός δεν πρέπει να καταργήσει την πνευματική καθοδήγηση και την εξομολόγηση. Πρέπει με συμπάθεια, αλλά και αυστηρότητα μαζί, να ειπωθεί σε κάποιες εκκλησιαστικές κοινότητες, ότι ο γέροντας τους δεν είναι άγιος επειδή το θέλουν, αλλά ένας άνθρωπος που κάνει τον αγώνα του. Οι σωστοί πνευματικοί δεν μπαίνουν ποτέ στην θέση του ιδεώδους εγώ, γιατί είναι σε μετάνοια.

«Η εκκλησιαστική κοινότητα αληθεύει όσο αναζητά το πρόσωπο του Χριστού, όχι του γλυκού, του κηρυγματικού ή του τιμωρού, αλλά εκείνου που συνεχίζει να μου λείπει. Ο αυθεντικός Χριστός πάντα μου λείπει, είναι πάντοτε μπροστά πολλά βήματα.»

Και αυτό σημαίνει ότι η ζωή αυτή και η αιωνιότητα, έχει νόημα γιατί συνεχίζεται αυτή η πορεία και η ανακάλυψη νέων θαυμαστών φάσεων και όψεων του γεγονότος της σαρκώσεως του Θεού μέσα στα πράγματα.

Η σάρκωση, όπως επεσήμανε, είναι το πιο ξαφνικό και παράξενο πράγμα και κυρίως το πιο απονενοημένο από όλα όσα έκανε ο Θεός. Ένα απονενοημένο διάβημα, που το κάνουν οι πολλοί ερωτευμένοι. Και γι’ αυτό ακριβώς είναι θαυμαστό γεγονός, είναι η εισροή της θείας ζωής μέσα στον άνθρωπο, για να έχει μια αναβάθμιση, όπως την βλέπουμε στους αγίους.

Ο Χριστός δεν δημιουργεί εξάρτηση γιατί δεν μας χρειάζεται και δεν εφαρμόζει ποτέ τεχνικούς τρόπους για να μας κρατήσει. Η μετάνοια είναι μία δυσεύρετη κατάσταση, δεν είναι μεταμέλεια και δεν είναι επίσης ενοχή. Η ενοχή σημαίνει αδυναμία να μετανοήσουμε και είναι πάντοτε δεμένη με την αυτοεικόνα η οποία έχει καταρρακωθεί.

Και η αυθεντική μετάνοια, όπως παρατηεί ο π. Νικόλαος, είναι πέρα από την ενοχή, είναι κάτι που μου λείπει αλλά είναι συγκλονιστικά αληθινό και μεγαλύτερο από μένα και αυτό το πράγμα με ταπεινώνει και μαζί με κάνει πολύ καλύτερο. Και αυτό δημιουργεί μεγαλύτερη ερωτική προσήλωση και αυξάνεται παραδόξως ο έρως, ενώ εγώ δεν είμαι όπως έπρεπε να είμαι.

Για να ολοκληρώσει:

«Η κόλαση είναι κάτι που δημιουργείται από τον άνθρωπο, ο ίδιος είναι ο αυτουργός. Ο Θεός ούτε κολάζει, ούτε ενδιαφέρεται και κυρίως ούτε ξέρει πως να κολάζει.

Και αντί να μετανιώσει ο Θεός που δημιούργησε τους ανθρώπους, θα τους αναστήσει κιόλας και θα είναι οι ίδιοι. Δεν βγάζει κανείς άκρη με τον Θεό!»

Τον διάλογο μπορείτε να παρακολουθήσετε εδώ:

Του Σταμάτη Μιχαλακόπουλου / Ι. Ν. Ευαγγελιστρίας Πειραιώς